D·N 7/12 1955

Irländska republiken, Ulster och England

Uppdelningen (partition) måste bort, det är den paroll som förbinder alla Sydirlands (irländska republikens) politiska riktningar. Att Nordirland eller Ulster med en sjundedel av ön Irlands landområde och nära en tredjedel av dess befolkning utgör en del av England är ett faktum som anses strida mot moralen och den naturliga rätten: denna känsla kommer till uttryck redan därí att man inte talar om Nordirland, utan om "de sex grevskapen", som egentligen skall ingå bland Irlands 32 grevskap. Den väsentliga orsaken till dessa förestållningar är väl helt enkelt den geografiska omöjligheten: ön bör bilda en enhet. Men tradition, historia och folklig gemenskap åberopas också. Alla irländare bör höra samman, förklarade utrikesminister Cosgrave nyligen i ett tal, "vare sig de är av gammal irländsk härkomst eller senare irländsk börd". Skillnaderna mellan irer och engelsmän och skottar är utan betydelse i förhållande till den gemensamma irländska härstamningen.

Och förvisso är dessa skillnader oklara: så gott som alla irländare talar engelska som sitt modersmål, och att fixera de olika nationaliteternas omfattning är inte möjligt. Så mycket är dock klart: Ulsters särställning sammanhänger med att antalet invandrare från England och särskilt Skottland har varit relativt mycket stort och att majoriteten av Ulsters befolkning av detta skäl känner sig som en särpräglad enhet. Det väsentliga bindemedlet i samtiden är likväl religionen; protestanterna (ljämnt fördelade på "Irlands kyrka" och det presbyterianska samfundet) uppbär Ulsterpatriotismen mot den tredjedel av befolkningen som är katoliker och mot Sydirlands över nittioprocentiga katolska majoritet.

Att uppdelningen, att Ulsters kvarstannande i England under omfattande självstyrelse är en följd av Ulstermajoritetens eget fria val finns intet tvivel om. Det är nog att erinra om att den engelska regeringen före första världskriget var beredd att genomföra autonomi för hela Irland som enhet, men att denna plan stöcktes genom Ulsters hot om väpnat motstånd. Under den nu snart 35-åriga uppdelningsperioden har Ulsters vilja att bevara sin särställning stärkts genom Sydirlands politik: det industrialiserade Ulster kan inte godta Sydirlands agrara tullpolitik, det protestantiska Ulster står kritiskt till den katolska kyrkans dominans i Sydirland, det brittiskt-nationella Ulster ser i Sydirlands utrikespolitiska isolationism och dess formella proklamerande av republiken år 1949 nya motiv för klyvningens bibehållande. På ön är så medvetna om och stolta över sin nationella och religiösa hållning som de protestantiska britterna i Ulster.

Inom Sydirland, som vill vinna Ulster, har helt naturligt agitationen för uppdelningens upphävande mindre riktats mot Ulster än mot England. Man har framställt Ulster som ett engelskt lydland, som styrt av en liten med England lierad minoritet; de tendenser att diskriminera katolikerna i Ulster som framträtt särskilt vid valkretsindelningen har enormt överdrivits, och stundom har Ulsterregimen rent av betecknats som en diktatur med ett förtryck av Hitlertyp — dessa vettlösheter har haft en viktig plats i den folkliga propagandan. Agitationen har emellertid inte med styrka vänts mot Ulsters svagaste punkt — att två grevskap med katolsk majoritet, Tyrone och Fermanagh, ingår i området — ty att inriktra sig på en gränsreglering vore att indirekt uppge tanken på vinnandet av hela Ulster.

Stämningen och läget inom båda områdena har emellertid varit långt fridsammare och tolerantare än den hetsiga politiska agitationen låter förmoda. Den protestantiska minoriteten i Sydirland har full likställighet; dess litenhet (drygt en tjugondel) och dess redan av litenheten nödvändiggjorda lojalitet mot republiken gör diskrimination meningslös. Den katolska minoriteten i Ulster — omkring en tredjedel och till stor del öppet arbetande för anslutning till Sydirland — har stundom bekämpats med tvivelaktiga medel, men om någon undertryckning är inte tal; det bästa beviset härför är att en fjärdedel av Ulsters eget parlament består av katoliker som kräver anslutning till Sydirland. I en rad praktiska frågor — trafik, gränsbevakning — har samarbete mellan norr och söder etablerats och gått bra. De värsta följderna av konflikten har varit de av sydirländska nationalister utförda våldsdåden i Ulster, såsom då medlemmar av den numera privata och illegala organisationen "Irländska republikanska armén" för ett år sedan gjorde raider mot vapendepåer i Armagh och Omagh, som kostade flera människoliv, och då för någon vecka sedan ett angrepp riktades mot en polisstation strax norr om gränsen mellan Nord- och Sydirland.

Tongivande politiska uttalanden har under de senaste åren varit mera återhållsamma. De stora sydirländska partiernas ledare har gång efter annan betonat att våld inte bör tillgripas för att främja Irlands enande, och de har sålunda klart avvisat de terroristiska metoder som IRA (irländska republikanska armén) använt; senast redovisade De Valera, republikens store man och för närvarande oppositionens ledare, denna uppfattning vid sitt parti, Fianna Fails, stora kongress i Dublin. Men från England och Nordirland har med rätta förklarats att republikens myndigheter visat sig ovilliga att inskrida mot terroristerna och att IRA trots principförbudet tillåts att hålla halvt militära övningar, inte sällan just vid gränsen till Nordirland.

Många sydirländska patrioter anser att agitationen för uppdelningens upphävande är överdriven och förljugen; politikerna har fastnat i gamla talesätt och fortsätter med enhets som förgiftar förhållandet mellan Sydirland, England och Ulster och i själva verket egentligt till de våldshandlingar som i princip fördöms. Offentligt har denna mening under senaste tid utvecklats av bland andra en ung nationell och katolsk författare, Michael Sheehy (i boken "Divided We Stand") och av chefen för Abbeytestern, Ernest Blythe, som i egenskap av gammal revolutionär och fristatsminister, med hungerstrejker och år av fängelse i England på sin meritlista, inte gärna kan misstänkas för bristande lojalitet mot republiken. Ulster vill, främst på grund av sin religiösa särprägel, höra till England, det är ett faktum som man måste erkänna, betonar de båda författarna. "Det är en barnslig undanflykt, en gemen förevändning att lägga ansvaret för uppdelningen på England", skriver Sheehy. Enligt hans mening kan en avveckling av uppdelningen i framtiden inte tänkas med mindre Sydirland helt ändrar sin politik: den inskränkta nationalismen, med den obligatoriska undervisningen i gaeliska som symbol, och isolationismen måste vika för ett närmande till Västern och demokratierna och därmed också till England. Blythe och Sheehy kan inte räkna på stöd, i varje fall inte öppet stöd, från de härskande politiska kretsarna, men det står utom tvivel att de företräder en betydande intellektuell opinion.

TRETORN
gummistövlar
bär upp och stöder foten
TRETORN gummistövlar är icke endast bästa skydd mot smuts, kyla och väta. De är också konstruerade efter sakkunniga läkares anvisningar med ett kraftigt hälfotsstöd. Lästerna är uppbyggda för den svenska foten och har oöverträffad passform.
"GRIPPEX JUNIOR" — ny klämmig pojkstövel med röd sula och klack i balkmönster. Röd reflexkant som lyser i mörker.
Riktpriser nr 28—42
kr. 15:—/22:25
"IDEAL" - praktisk allroundstövel i svart, brunt o. mörkgrått. Riktpriser nr 28—43 kr. 10:75/17:—
"RICKI" - käck barnstövel med stropp och tåförstärkning. I rött, blått, grått. Riktpriser nr 21—30 kr. 10:75/12:75
"STEPLET" - alla damers förtjusning, fjäderlätt och smidig bottin, lätt att ta på och av, lätt att bära med sig i fickan eller väskan (plastpåse medföljer). I svart, brunt, grått. Utmärkt julklappsartikel. Riktpris kr. 12:75
TRETORN - bättre finns inte
HELSINGBORGS GUMMIFABRIKS AKTIEBOLAG TRETORN
HALSINGBORG

D·N
16/11 1955
Rättrådig och modig
President Trumans memoarer
Kontrasten tycktes förkros- i harm, men berättar sedan att
"Uppfriskande rättframma, sakligt måttade, men samtidigt lättlästa . . . Han har hela tiden hållit sig till de väsentliga problemen." DN
PRESIDENT TRUMANS MEMOARER
Del I Avgörandenas år
34:—, inb. 39:50. Illustrerad
ÖPPENHJÄRTIGA — INTIERADE — ANGELÄGNA
BONNIERS

En minut med ORIGINAL-HANAU ger hälsa och färg
Köp eller hyr kvartslampan hos oss
KIFA Välkommen till vår nyinredda trevliga affär
Regeringsgatan 31 · Tel. 222260 (växel) · STOCKHOLM

Var ligger närmaste DN-kontor?
Dagens Nyheter har egna annonskontor i olika stadsdelar: vid Tegelbacken, Sturegatan 32, Götgatan 41, 0-1 Kristinaplan 6 A, Vällingby Centrum och Pepparvägen 1 i Hökarängen

Den hårda transportkonflikten

Tredje man har utsatts för kraftiga hötnar under den långa transportkonflikten i Norge. Reaktionen från allmänhetens sida har blivit ännu häftigare sedan det visat sig att inte ens utsikterna till en uppgörelse i enlighet med riksförlikningsmannens förslag kunde förmå parterna att begränsa skadeverkningarna och mildra de svåra besvären under återstående tre fyra dagar. Övertäggningarna om dispenser för oljetillförseln slutade med negativt resultat. Den ena parten kunde tänka sig en lösning, den andra parten en annan, ingendera ville gå med på den andras dispensregler, inte på några villkor — och så fick allmänheten sitta emellan. Norge har inte på länge haft en så inspolpiskar arbetsstrid.

Därmed är inte sagt att transportarbetarnas krav har fått sig obilliga. Det är ett välanslapsade fack. Strävandet att uppnå förmåner liknande genomsnittsinkomsterna inom industrin finner man högst naturligt. Enligt uppgift innebär medlingsförslagen betydande medgivanden i den riktningen. Men vad medborgare utanför de stridandes led inte finner naturligt är att kampen drivs så hårt att en väsentlig del av stridsåtgärderna uppträthålls dels från fackföreningens, dels från arbetsgivarnas sida, även sedan de fyllt sin uppgift. Där tryter allmänhetens tålamod.

Vem skulle ha förlorat på att visa hänsyn? Inte arbetarna, som hittills kunnat räkna med ett starkt opinionsstöd. Inte heller arbetsgivarna: deras intresse av att lossa en del strejkkrafterna hårar med omtöliga laster är knappast så stort att det mer än uppväger intresset av att inför allmänna opinionen framstå som resonliga. Åtskilliga företagare har också beklagat ledningens brysk beskedt.

Regeringen, som vädjade till parterna att avblåsa striden vid veckoskiftet, åtminstone bevilja dispenser till hus och hem, har inte kunnat göra sig gällande. Tvungen skiljedom har den inte velat tillgripa på detta stadium, antagligen för att den fruktat att ett sådant ingripande inte skulle respekteras. Och intrigationen bland de stridande mot "politikerna" har gripit omkring sig. Man kan knappast tänka sig en mera drastisk illustration av samhällsmyndighetens underordnade ställning än denna situation med en halv veckas kaos och obehag efter en enligt de flestas uppfattning framgångsrik medling. "Jag har gjort vad jag kunnat", säger arbetsministern. Han kunde just ingenting. Att han skulle dekretera fredsvillkor och tvinga alla att gå med på dem begärde man väl inte heller. Men regeringens och medlingsmyndighetens moraliska inflytande borde inte ha varit helt obefintligt. Det kunde åtminstone ha räckt så långt att parterna förmåtts att avstå från att framkalla meningslösa skador, de humanitetens principer som värt land annars alltid sett en ära i att följa.

Konfirmationen har som åtskilligt annat blivit en formsak, skrev nyligen en präst i ett kyrkligt vårblad (förut återgivet i denna spalt). Kyrkan har sedan sammalt stor skuld i kommuniser Rudérus" och andras bekymmer, anmärker Svenska Morgonbladet (fp):

Varför kunde inte kyrkan genomföra den enkla reform, som enstaka präster bland föreslat, nämligen att nattvardsgången skildes från konfirmationshandlingen — avslutningsakt och i stället anknötes till en mera ordinär församlingsbjudet, där nattvardsgemenskapen förut, satte en mera personlig och individuell anknäning än den kollektiva examens- och åldersmognadsakt, som konfirmationsavslutningen nu blivit för så många. Då kunde de som mentale religiöst och personligt allvar med sin nattvardsgång verkligen "upplevra den som porten till ett liv i kyrkans gemenskap".

De tongivande inom kyrkan har bittills visat sig helt ointresserade av denna tanke. De håller på nattvardsstatistiken — så och så många har bekänt sin tro genom att "gå fram".

PRESSGRANNAR

Debatten om det nya organet för prisövervakning i stället för priskontrollrådet fortsätter i spalterna ungefär efter de linjer som framträdde i de första inläggen — alltså med i stort sett positiv inriktning, men på den icke-socialistiska sidan med reservationer mot den tilltänkta fullmakten för regeringen att återinföra den gamla kontrollen vid allvarligare inflationsfara. Tanken att inkoppla riksdagen i det sammanhanget får nya inströmmanden i liberala tidningar. Nerikes Allehanda (fp) skriver:

Det verkar både onödigt och olyckligt att ge regeringen så vida fullmakter. Blir det tal om att tillgripa priskontroll mot en penningvärdeförsämring av inhemska omfattning bör det utan vådor gå att låta riksdagen i vanlig ordning fatta avgörandet. Ett skäl för detta är också det nya utredningsorganet, eftersom det vid behov kan omvandlas till en priskontrollnämnd utan långa övergångar. För snabbhetens är det alltså ändå väl skött. Att ge för stora befogenheter är bara att inleda regeringen i frestelse.

På socialdemokratiskt håll tycks man vara benägen att ställa det som ett villkor att regeringen får fullmakten. Arbetarbladet (s) — som är mycket intresserat av att den planerade omläggningen kommer till stånd — betecknar fullmaktsförslaget som klokt, för att inte säga nödvändigt:

Inte minst kan i ett inflationsbetonat läge en återinförd priskontroll verka psykologiskt förmånligt på företagarnas och företagsledarnas handlande och bidra att få läget under kontroll.

Hela lagstiftningsarbetet på detta område präglas av en strävan till samförstånd mellan berörda parter, konstaterar det socialdemokratiska organet. Det kan urvattna lagbestämmelserna. Men i gengäld uppnås möjligheter till större lojalitet och mer aktivt intresse än om man driver fram längre gående lagbud i från strid.

Vad man kan sikta till är en friare, sundare konkurrens som tar hänsyn till rimliga trygghetsanspråk men ransar ut samhällsskadliga och parasitartade begränsningar i konkurrensen. Risken är annars att vinsterna av rationalisering och automatisering i arbetslivet förvinne på vägen fram till konsumenten och hindrar framstegstakten.

Riskerna för en sådan bromsning av framstegskrafterna finns på flera håll — årets avtalsdiskussion har upprepade gånger berört ämnet — och det är glädjande att man börjat uppnå relativt samförstånd om centrala problem. Det måste vara möjligt att komma längre på den vägen, begränsa stridsfrågorna och öka den gemensamma förtjänsten av rationaliseringen på samhällsområdet.

Tills vidare är Morgon-Tidningen ensam om att försvara utrikesministern Undéns hållning i den tragiska utlämningsaffären beträffande balterna. De socialdemokratiska tidningarna föredrar att förbigå ämnet med tystnad — ett tystnad som talar. Svenska Dagbladet (h) vänder sig särskilt mot försöket att överväldiga anvaret på samlingsregeringen:

När det mycket snabbt blev klart att Moskvas krav voro mera vittgående än de till en början nyttes hade det varit den efterföljande regeringens plikt att söka få uppgörelsen med ryssarna annulleras eller i varje fall mildrad, i stället trädde excellensen Undén positivt i bräschen för den ursprungliga överenskommelsens fullgörande. Han drog sig inte för att göra uttalanden som innebure hans välsignelse över det ryska uppslukandet av de små baltiska staterna.

Det är denna förstockelse från hr Undéns sida som utgör ett av de olustigaste inslagen i hela affären och som kommer skammens rodnad att bränna på så många svenskars kinder ännu tio år efter det hemska dramat på Rännelätt.

Kanske hade det visst sig omöjligt att få en revision av avtalet med ryssarna till stånd, men att inte ens en erkänna att både överenskommelsen och dess konsekvenser voro djupt vanhedrande, för Sverige det innebär en olyggelig avvikelse från

Annons
Julklappsboken
KAMERA 55 Han är en stor man, men han är ändå så liten till växten att han ibland tvingas måste hoppa en extra kudde på stolen vid den kungliga tafeln.
Hela Selassie och alla de andra internationella förgrundsfigurerna möter Ni ur nya aspekter i KAMERA 55.
Detta unika bildverk är den idealiska gåvan till finsmakaren på bildkonst och trafikära, stilistiskt fulländade kommentarer.
KAMERA 55 har sammanställts av Expressens bildredaktör Gert Engström och textarna är skrivna av Dagens Nyheters reporter och kulturskribent Jon Olof Olsson (Jolo).
Kön KAMERA 55 redan i dag

Lulevattnet åter Ledningarna dåliga

På tisdagsförmiddagen kom vattnet tillbaka till Luleå och husmödrarna kunde ta itu med den disk som hade hopats sedan söndagen. Reparationsarbetet hade pågått hela natten och varit mycket ansträngande då arbetarna tvingades arbeta i kervälling ända upp till knäna.

Man räknar med att göra en grundlig inspektion av huvudledningen som bitvis ligger på mycket dåligt underlag vilket gör att den inte stoppar för sättningar i marken. Det två dygn långa vattenstoppet har inte fått allför allvarliga verkningar även om situationen varit besvärlig. Stadens bryggeri har ställt sina brunnar till förfogande, och brandkåren har kört ut vatten i bankvagnar och tickt det allra nödvändigaste behovet.

(DN, Luleå.)

Drätselnämnden: Inga extrapengar till Nynäsvägen

Hägerstenssons medborgarhus bör, på sätt som föreslagits, få byggas av AB Bebehus, som uppbar lån med stadens borgen för ändamålet, arrenderar huset och marken och tar staden till hyresgäst, ansåg drätselnämnden vid sammanträdet på tisdagen. Byggkostnaderna har beräknats till 1,72 miljoner kr.

1951 års skolstyrelseutredning har tänkande, som för Stockholms vidkommande främst innebär förslag om en enda skolstyrelse i Stockholm, förelåg på remiss. Man ansåg emellertid att tiden var för snävt tillagen för svaret, varför man beslöt att inte göra något utlåtande, utan endast hänvisa till kammarkontorets yttrande. Detta gick ut på att frågan bör hållas öppen tills organisationen närmare utretts. En omorganisation bör inte medföra nya ekonomiska åtaganden för kommunens del. De socialdemokratiska ledamöterna i nämnden reserverade sig för ett utlåtande i enlighet med vad kammarkontoret sagt.

Socialdemokratisk reservation blev det även beträffande en hemställan från gatunämnden om ett tilläggsanslag på 1 miljon kr. för ombyggnadsarbeten av Nynäsvägen mellan Sofielundsplan och Sockenvägen. Socialdemokraterna ansåg att begäran borde ha hänskjutits, medan nämndens majoritet tillstyrkte att arbetet upptas på arbetsprogrammet, men att inga ytterligare anslag beviljas.

Riksdagssammanträden

Onsdagen den 7 december 1955
Första Kammaren kl. 10.00. En omröstning återstår i § 65 B. O.
Andra Kammaren kl. 10.00. En omröstning återstår i § 65 B. O.

VEEDOL MOTOROIL ger ER allt detta
• Kvickare start.
• Större livslängd hos batteriet.
• Renare motor.
• En året-runt-olja.
• Skydd mot korrosion.
• Flera mil på samma bensinmängd.
• Högre oktanbesparing.
• Uppfyller API-service-föreskrifter ML, MM, MS och DG.
• Minimalt slitage.
• Idealisk för "start and stop"-körning.
VEEDOL 10-30 MOTOROIL
har under senaste året visat sin överlägsenhet i 70 länder.
Börja med VEEDOL 10-30 MOTOROIL redan i dag!
Sonessons
AB WILHELM SONESSONS EFTR.
Malmö, Stockholm, Göteborg, Sundsvall

VEEDOL 10—30 MOTOROIL finns i Stockholm bl. a. hos:
AUTOMOBILPALATSET Bensinstationen N. Stationsgat. 59—61
BENSIN-PALM Hagagatan 4 Karlavägen 36 Nytorpsgatan 23 B Sysslomansgatan 4—6
BENSIN & SERVICE Norsborg — Botkyrka
AB BILTRIM Mäster Samuelsgatan 63
GARAGE AB UNION Valhallavägen 168
GÖSTA HALL AB Smedjebacken, Västberga Allé 36, Högersten
AB NORDISK BILTJÄNST Bensinstationen, Södertäljevägen, Midsommarkransen
OSTERMANSGÅRDEN Grevturegatan 3—5 Olandsgatan 37
SCANIA-BILAR Bensinstationen, Lindhagensplan
STOCKHOLMS BENSIN & OLJEDISTRIBUTÖRER Norra Stationsgat. Pontonjärgatan 28 Tomtebodavägen 1 Cobiungatan 6
AB STOCKHOLMS CENTRALGARAGE Vasadrottsgat 2—4

Det är skillnad på lysrör och ATLAS
double-life
Se därför till att Ni alltid får ATLAS
20 W 40 W 80 W
Finns i 11 olika färger
ATLAS 80 W
Generalagent: AB KATRAD — Kungsholmsgt 6, Stockholm. Tel. 51 08 09, 52 13 52

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.